

ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК СИСТЕМИ ОЦІНЮВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ФАХОВИХ КОЛЕДЖІВ

Анна Остапенко,

доктор філософії, науковий співробітник
лабораторії науково-методичного супроводу
підготовки фахівців у коледжах і технікумах
Інституту професійної освіти НАПН України,
м. Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-2669-7227>

Анотація. Розвиток системи оцінювання бере свій початок ще з давніх часів, однак, систему оцінювання своїх вихованців запропонував вперше великий педагог Я. А. Коменський. На той час система оцінювання в європейських країнах була словесна (до 12-ти видів слів для оцінювання студентів у навчальних закладах), з часом система оцінювання зі словесного рівня оцінок перейшла в цифровий. До сьогоднішнього дня, використовують єдину цифрову систему оцінювання студентів у фахових закладах освіти, як показник засвоєння знань впродовж навчання.

Ключові слова: професійна освіта, реформа професійної освіти, система оцінювання, Національна Стратегія освіти, навчальні програми.

HISTORICAL DEVELOPMENT OF THE SYSTEM FOR ASSESSING THE COMPETENCIES OF STUDENTS OF VOCATIONAL COLLEGES

Anna Ostapenko

Doctor of Philosophy, Researcher
laboratories of scientific and methodical support
training of specialists in colleges and technical schools
Institute of Professional Education of the National Academy of Sciences of Ukraine,
Kyiv, Ukraine

Abstract. The development of the evaluation system dates back to ancient times, however, the system of evaluation of his students was first proposed by the great educator Ya. A. Komenskyi. At that time, the evaluation system in European countries was verbal (up to 12 types of words for evaluating students in educational institutions), over time, the evaluation system changed from the verbal level of evaluations to a digital one. To this day, a single digital system of student evaluation is used in specialized educational institutions as an indicator of knowledge acquisition during education.

Keywords: vocational education, reform of vocational education, National Education Strategy, educational programs.

Меморандум ЄС про навчання впродовж життя підкреслив важливість освіти як основної рушійної сили в довгостроковій перспективі розвитку людських ресурсів, які могли б зробити Європу найбільш конкурентоспроможною у світі (Kestutis, Laužackas). Оцінювання студентів

розпочалося ще в давні часи. Систему оцінювання запропонував автор «Великої дидактики» Я. А. Коменський. Він відводив важливу роль оцінюванню навчальних результатів студентів задля фіксації можливостей і засвоєння знань кожного студента. Спочатку оцінка навчальних досягнень була виключно словесною. У XVII ст. в Київській духовній академії та в Києво-Могилянській академії професори використовували мовну форму оцінок.

У XVII ст. у Німеччині виникла перша система оцінок, і шкала оцінювання навчальних досягнень студентів була трьохбальною. Рейтингова система оцінок вказувала на успішність та засвоєння знань студентів. На початку IX століття в українських навчальних закладах застосовувалася п'ятибальна система оцінювання результатів навчання, від 1 до 5. Пізніше вона була доповнена шестибальною, а потім і семибальною шкалою оцінювання.

У 1860 р. відомий освітній реформатор В. Лімоніус надрукував статтю «Про знаки педагогічної оцінки», він був проти цифрової системи оцінювання студентів і пояснював, що якості людини – моральні якості, тому рівень розумового розвитку студентів має оцінюватися балами на практичних заняттях. Український учений і педагог М. Пирогов стверджував, що оцінювання результатів навчання – дуже чутлива система, що може позитивно чи негативно впливати на навчальний стан студентів, на мотивацію та навчальну діяльність.

У середині XIX ст. в освітньому процесі було видано наказ від 23 червня 1880 року про оцінювання навчально-пізнавальної діяльності студентів тільки цілими цифрами. Однак у закладах освіти кінця XIX ст. знання студенти отримали завдяки підручникам, а інформацію вони вивчали, і це було критерієм успішності навчання. Звідси виходить, що студенти гналися за балами, а якість знань та кількість засвоєного студентами програмного матеріалу була нижчою.

Під кінець XIX – початок XX ст. педагоги-практики намагалися розв'язати суперечності в оцінюванні знань студентів різними способами й дійшли результату, що саме бальна оцінка є найбільш зручною для усіх. У перші роки радянської влади постановою Наркому РРФСР 1918 році було скасовано екзамени, свідоцтва про освіту видавали за характеристиками вчителів та відгуками педагогічної ради.

У 20-х роках минулого століття педагоги впровадили в слабку систему оцінювання заліки, співбесіди, інші форми перевірки знань. І вже у 1932 р. оцінювання результатів навчання стало обов'язковим для студентів навчальних закладів. У вересні 1935 році було прийнято рішення ввести в систему оцінювання п'ять словесних оцінок: «відмінно», «добре», «посередньо», «погано», «дуже погано». У 1944 році система оцінювання перейшла на цифрову п'ятибальну шкалу. У 1993 році п'ятибальну шкалу оцінювання замінили на чотирибальну, через деякий час вели в дію

дванадцятибальну шкалу оцінювання в шкільних закладах, а ЄКТАС у закладах професійної та вищої освіти для вимірювання освітніх результатів.

Оцінювання виражається в досягненні результатів навчальної діяльності студентів в освітньому процесі в коледжах, а дані оцінювання використовуються як індикатор для модернізації освітньо-професійної системи освіти в Україні. Також у коледжах проводиться Державна підсумкова атестація відповідно до наказу МОН України № 1369 від 07.12.2018 р. «Про затвердження Порядку проведення державної підсумкової атестації» і завершується на другому курсі. Результати атестації оцінюються за 12-бальною шкалою. Студенти, які отримали до трьох балів (за дванадцятибальною шкалою) вважаються не атестованими. Такі здобувачі мають повторну атестацію, але, якщо не зможуть подолати 3-бальний бар'єр, вони відраховуються з коледжу.

Також здійснюється атестація здобувачів фахової передвищої освіти для встановлення відповідного рівня засвоєння знань студентом коледжу і проводиться екзаменаційною комісією після навчання освітньої програми. За результатами атестації приймається рішення про присвоєння випускнику відповідної кваліфікації та освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр». Форми атестації студентів коледжів – державний іспит, кваліфікаційна робота.

Рейтинговий вид оцінювання результатів навчання студентів в Європейській кредитно-трансферній та акумулюючій системі (ECTS) також, впроваджується в фаховій передвищій освіті і є головним елементом до інтеграції загальноєвропейського освітнього простору. Ця система надає можливість в кредитах оцінити навчальні програми, дисципліни та навантаження студентів коледжів, порівняти результати навчання студентів. Особливість системи: складаючи заліки та екзамени, студент отримує разом з оцінкою певну кількість кредитів ECTS. Головною метою рейтингової системи оцінювання є попередній контроль та накопичення рейтингових балів за навчально-пізнавальною діяльністю студента з певного кредитного модуля (Лузан та ін., 2022, с. 9-18, 2022).

Список посилань

Pukelis, K., Rimantas, L. (2004). Reshaping the focus and structure of vocational teacher education and training strategy in Lithuania – a systematic approach. *Vocational Training: European Journal*, 33, 58-69. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ734154.pdf>

Лузан, П. Г., Лапа, О. В., Пащенко, Т. М., Мося, І. А., Ваніна, Н. М., Ямковий, О. Ю., & Каленський, А. А.; Лузан, П. Г (ред.). (2022). *Оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти аграрної, будівельної та машинобудівної галузей: практичний посібник*. Київ: ПО НАПН України.